

1. 5. přednáška

Interpretace náboženství

Kontrolní otázky:

V tuto chvíli už byste měli být schopni definovat, jak náboženství vidí a jak o něm hovoří následující pánové: Durkheim, Eliade, Tylor, Frazer. Zkuste si to sami pro sebe připomenout. Pokud nevíte, vraťte se k tomu a dohledejte potřebné informace. Dnes přidáme pohled C. Geerze.

C. Geertz: symbol, kultura, náboženství

Antropologie je

- interpretativní věda, která hledá význam
(vlastně tím říká: vysvětli *proč* a *jak* se věci dějí)

C. G. Reaguje na dva hlavní
proudy jeho dobové SAN:

Kultura jako DUCH komunity – tj.
kultura není objektivní
(Benedictová)

VS.

Kultura jako objektivní měřitelná
veličena
(francouzská SAN škola)

C.G. Vyřešil své dilema tak, že se
přiklonil k: Parsons (Weber): tři
úrovně organizace lidské komunity:

- 1) individuální osobnosti, které jsou
utvářeny a řízeny
- 2) sociálním systémem, který je
sám kontrolován a utvářen
- 3) kulturním systémem

KULTURNÍ SYSTÉM je pro C.G.
soubor symbolů, které existují
uvnitř i vně mysli jednotlivce, nelze
je oddělit – tím řídí a ovlivňují naše
názory a činy)

**Kulturní systém
je tvořen a tvoří**

SÍŤ VÝZNAMŮ
(web of meaning)

Kulturní systém je pro C.G. například

- Umění
- Politická ideologie
- Selský rozum
- Náboženství

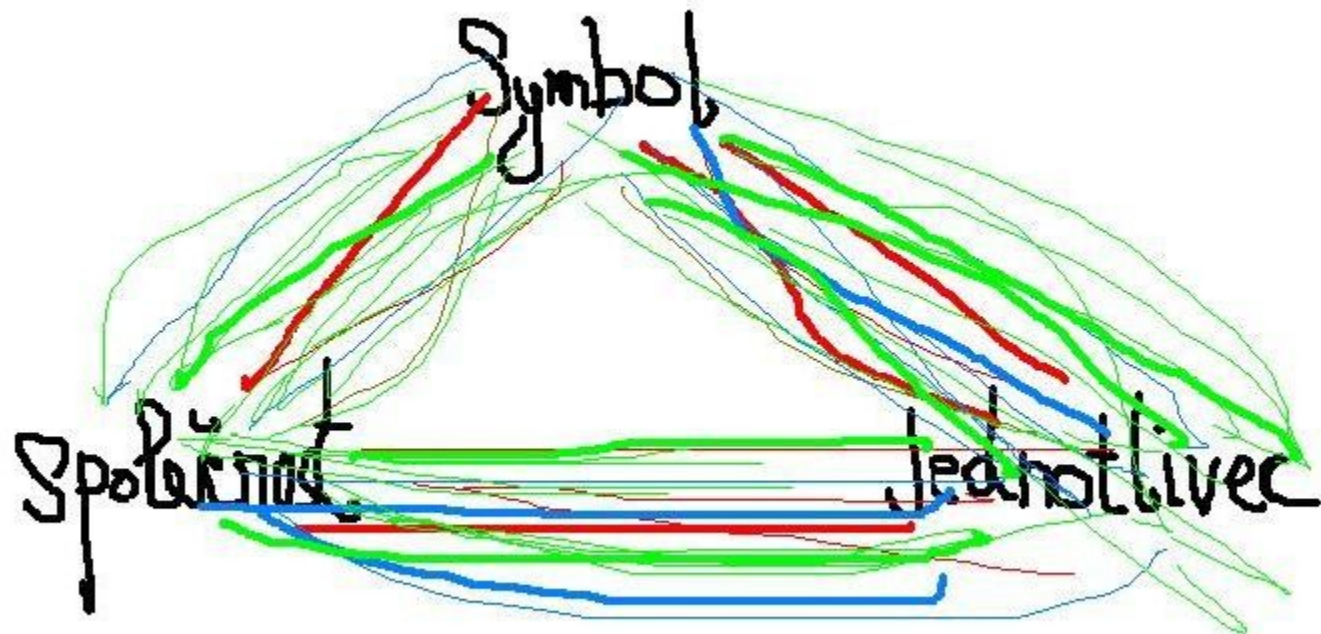
Aj.

Každý z nich je utvářen sítí významů, se svébytnou logikou a vztahy. Kulturní systémy uvnitř jedné kultury se (mohou) vzájemně překrývat.

Sít' významů splétají:

Symbols
Společnost
Jednotlivec

a vztahy mezi nimi

Náboženství coby kulturní systém tedy znamená že:
Následuje Geertzova definice náboženství, kterou jsem pro analytické účely
rozdělila do čtyř částí. Pozor tedy, toto dělení není Geertzovo a slouží jen ve
fázi učení, nikoliv pro citování!

Náboženství je 1) systém symbolů,

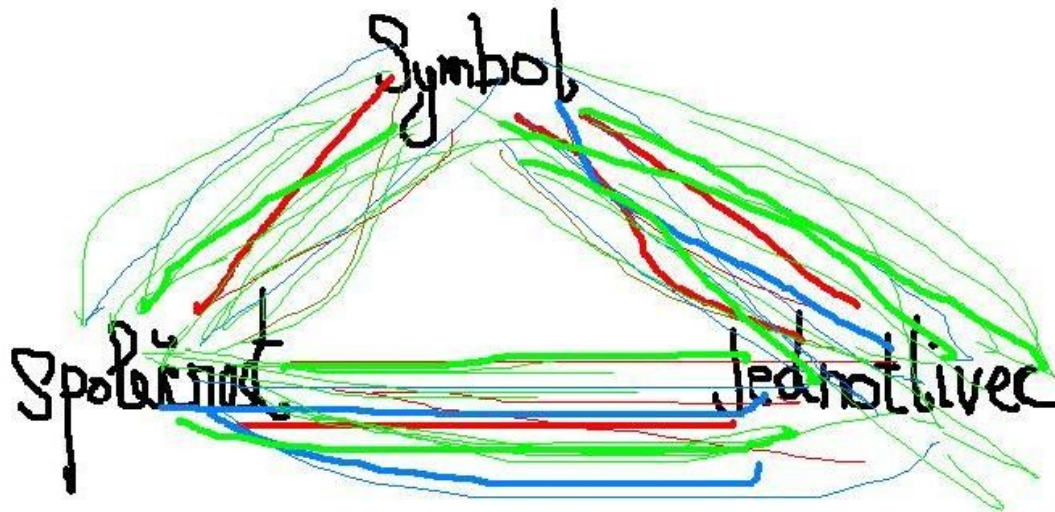
Model něčeho

a Model pro něco (návod)

Náboženství je 1) **system symbolů**
které 2) v lidech ustavují silné, pronikavé a
dlouhotrvající nálady a motivace

Síť významů vytváří **Ethos** a **Světónázor**

Symbióza ethosu a světonázoru
leží v centru kulturního systému
náboženství dle C.G.

Náboženství je 1) systém **symbolů** které 2) v lidech ustavují silné, pronikavé a dlouhotrvající nálady a motivace

tím, že **3) formulují pojmy obecného řádu bytí**

Odovídají na otázky: „Co to znamená?
Jaký je význam?“

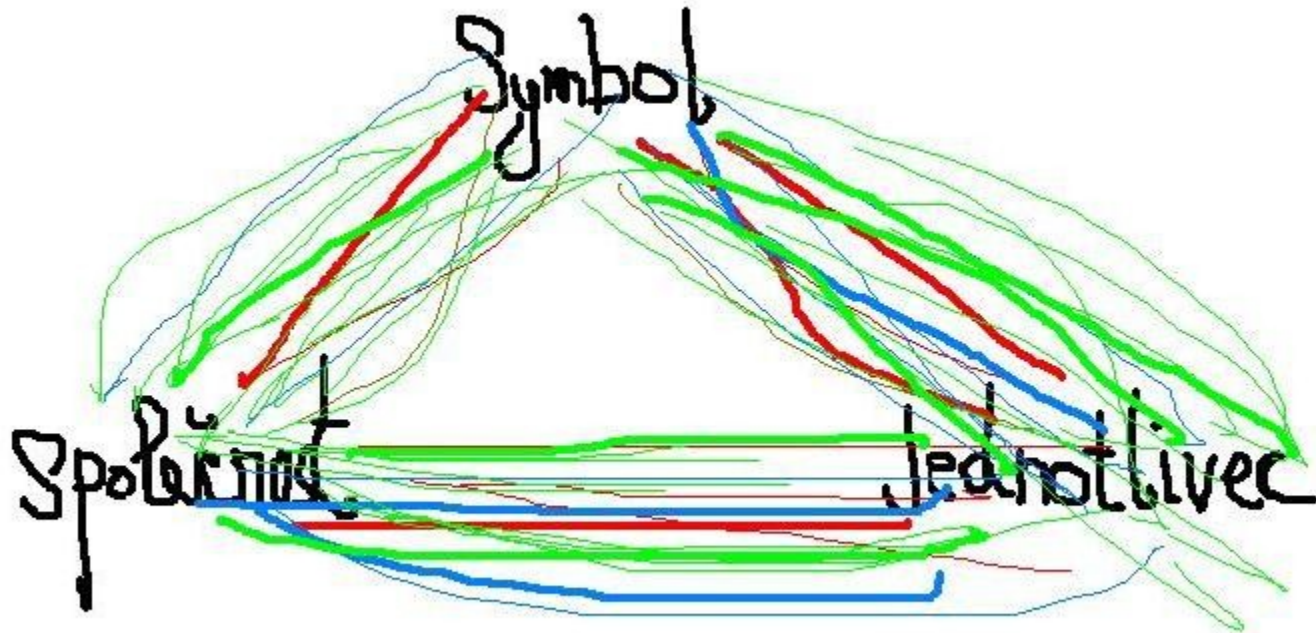
Náboženství je 1) systém **symbolů** které 2) v lidech
ustavují silné, pronikavé a dlouhotrvající nálady a
motivac tím, že 3) formulují pojmy obecného řádu bytí

4) a obdařují tyto pojmy takovým
nádechem skutečnosti, že se tyto
nálady a motivace zdají **jedinečně**
realistické

Rituál

Každé vědění je ze své podstaty symbióza ethosu a světonázoru, tím je relativní a vystupuje coby tzv. Local knowledge

Místní vědění

Náboženství je
systém symbolů,

které tvoří modely něčeho a modely pro
něco

a skrze rituály

vedou k poznání toho, co je skutečně
skutečné

Problém kulturního systému může nastat ve chvíli, kdy se názory střetnou – střety světonázorů, popř. jejich ideologizace. Tomu co se stane pak se C.G. ve svých textech nevěnoval.

Jeho texty o náboženství:

Islam Observed (Islám v Indonésii a v Maroku – srovnávací studie) a **Religion of Java** (Hinduistická, muslimská a animistická tradice v souhře)

Analýza rituálu podle C. Geertze

Podívejte se na níže uvedená videa (tři verze stejného rituálu prvního svatého přijímání v různých místech a časech, a zaměřte se na ně optikou definice náboženství C. Geertze. Poznamenejte si ke každému jeho bodu (1. – 4. dle definice uvedené v předešlých slidech), jak mu ve světle tohoto křesťanského rituálu rozumíte.

<https://www.youtube.com/watch?v=53lufaDzpOs> /první
svaté přijímání

<https://www.youtube.com/watch?v=4sj3GHZBu0k> /jeho jiná
verze

<http://www.youtube.com/watch?v=rK1sPV5Vxil>

<https://www.youtube.com/watch?v=syLtEW4SxYQ/>

a ještě jedna verze – zajímavé jsou černobílé
prostřihy do doby příprav rituálu.

T. Asad a jeho kritika opomíjení moci a historie v teoriích a definicích C. Geerze.

Dohledejte si texty T. Asada, ve kterých se ke Geertzově definici a pojetí náboženství staví kriticky na bázi výše uvedených bodů (absence reflexe moci a historie/času). Zamyslete se nad tímto textem a zhodnoťte jej.

Další možný kritik C.G. je D. Pals, pokud byste nechtěli číst Asada.